Πέμπτη 20 Μαΐου 2021

P9_TA(2021)0258

Οργανισμός Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης: προσωρινή έκθεση

Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου της 20ής Μαΐου 2021 σχετικά με την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 168/2007 για την ίδρυση Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (COM(2020)0225 — 2020/0112R(APP))

(2022/C 15/47)

Το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο,

— έχοντας υπόψη την πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 168/2007 για την ίδρυση Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (COM(2020)0225),

— έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ΣΛΕΕ) και ιδίως το άρθρο 352,

— έχοντας υπόψη τον κανονισμό του Συμβουλίου (ΕΚ) αριθ. 168/2007, της 15ης Φεβρουαρίου 2007, για την ίδρυση Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης ([1]) (κανονισμός του FRA),

— έχοντας υπόψη την Ευρωπαϊκή Σύμβαση Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, τα άρθρα 2, 6 και 7 της Συνθήκης για την Ευρωπαϊκή Ένωση (ΣΕΕ) και τον Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (ο «Χάρτης»),

— έχοντας υπόψη την κοινή δήλωση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου, του Συμβουλίου της ΕΕ και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, της 19ης Ιουλίου 2012, σχετικά με τους αποκεντρωμένους οργανισμούς, και την κοινή προσέγγιση,

— έχοντας υπόψη τη μελέτη με τίτλο «Strengthening the Fundamental Rights Agency — The Revision of the Fundamental Rights Agency Regulation» (Ενίσχυση του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων — Η αναθεώρηση του κανονισμού του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων), η οποία δημοσιεύθηκε από το Θεματικό Τμήμα Δικαιωμάτων των Πολιτών και Συνταγματικών Υποθέσεων του Κοινοβουλίου τον Μάιο του 2020,

— έχοντας υπόψη το άρθρο 105 παράγραφος 5 του Κανονισμού του,

— έχοντας υπόψη τη γνωμοδότηση της Επιτροπής Δικαιωμάτων των Γυναικών και Ισότητας των Φύλων,

— έχοντας υπόψη την προσωρινή έκθεση της Επιτροπής Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων (A9-0058/2021),

Α. λαμβάνοντας υπόψη ότι η πρόταση κανονισμού του Συμβουλίου αποτελεί ένα βήμα προόδου προκειμένου να αυξηθεί σημαντικά η αποτελεσματικότητα του έργου του Οργανισμού Θεμελιωδών Δικαιωμάτων (FRA), καθώς του επιτρέπει να λειτουργεί πλήρως σε όλους τους τομείς αρμοδιότητας της Ένωσης και αποσαφηνίζει τα καθήκοντα και τις μεθόδους εργασίας του, με παράλληλη τήρηση των αρχών της αναλογικότητας και της επικουρικότητας· λαμβάνοντας υπόψη ότι είναι λυπηρό το γεγονός πως η νομική βάση της εν λόγω πρότασης απαιτεί επί του παρόντος την ομοφωνία στο Συμβούλιο και την έγκριση του Κοινοβουλίου, πράγμα που σημαίνει ότι η συμμετοχή του Κοινοβουλίου στη μεταρρύθμιση είναι περιορισμένη·

Β. λαμβάνοντας υπόψη ότι ο FRA συμβάλλει σημαντικά στην προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και ότι, ως ανεξάρτητος και ολοκληρωμένος οργανισμός της ΕΕ και όργανο εποπτείας των θεμελιωδών δικαιωμάτων, θα πρέπει να ενισχυθεί περαιτέρω με σκοπό την όσο το δυνατόν αποτελεσματικότερη προώθηση και προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων, επιδιώκοντας παράλληλα τον διάλογο μέσω της ενεργού συμμετοχής της κοινωνίας των πολιτών, συμπεριλαμβανομένων των δικηγορικών συλλόγων, των επαγγελματικών οργανώσεων, των δικαστικών και των δικηγόρων·

Γ. λαμβάνοντας υπόψη ότι οι φιλοδοξίες της ΕΕ για την ανάπτυξη μιας ισχυρότερης εξωτερικής διάστασης θα πρέπει να αντικατοπτρίζονται στην περαιτέρω συμμετοχή του FRA στην παρακολούθηση και τον έλεγχο των πράξεων και των δραστηριοτήτων της Ένωσης και των κρατών μελών της σε όλες τις πτυχές της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας·

Δ. λαμβάνοντας υπόψη ότι, σε έναν παγκοσμιοποιημένο κόσμο, είναι ουσιώδες να διασφαλιστεί η επαρκής προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων μέσω της διεθνούς συνεργασίας με τρίτες χώρες·

Ε. λαμβάνοντας υπόψη ότι η οικοδόμηση εμπιστοσύνης μεταξύ των πολιτών της ΕΕ στο έργο των αστυνομικών και δικαστικών αρχών μπορεί να επιτευχθεί και να ενισχυθεί μόνο όταν οι πράξεις και οι δραστηριότητες της Ένωσης και των κρατών μελών της παρακολουθούνται και ελέγχονται προσεκτικά, με ακρίβεια και με συνέπεια, και ευθυγραμμίζονται ταχέως με τις υποχρεώσεις στον τομέα των θεμελιωδών δικαιωμάτων· λαμβάνοντας υπόψη ότι, ως εκ τούτου, η δραστηριότητα του FRA στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης είναι υψίστης σημασίας, και, συνεπώς, η εντολή του θα πρέπει να καλύπτει επίσης τον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις·

([1]) ΕΕ L 53 της 22.2.2007, σ. 1.

Πέμπτη 20 Μαΐου 2021

ΣΤ. λαμβάνοντας υπόψη ότι το έργο του FRA για την προάσπιση των θεμελιωδών δικαιωμάτων και τον προσδιορισμό των προκλήσεων που σχετίζονται με τα δικαιώματα των παιδιών, τη μετανάστευση (συμπεριλαμβανομένων των εξωτερικών συνόρων), τη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης και των νέων τεχνολογιών, την ισότητα των φύλων, τη βία λόγω φύλου, τα δικαιώματα των γυναικών κ.λπ. είναι σημαντικό από την άποψη των προτεραιοτήτων του FRA και, ως εκ τούτου, πρέπει να αναγνωριστεί και να υποστηριχθεί·

1. θεωρεί ότι ο στόχος του FRA όσον αφορά την παροχή πληροφοριών, συνδρομής και πραγματογνωσίας στα σχετικά θεσμικά και λοιπά όργανα και οργανισμούς της Ένωσης σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα και για την προάσπιση και προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων στην ΕΕ είναι υψίστης σημασίας, δεδομένου ότι ο FRA παρακολουθεί την πρακτική εφαρμογή του Χάρτη για όλους τους πολίτες των κρατών μελών, επιδιώκοντας με αυτόν τον τρόπο να διασφαλίσει ότι κάθε άτομο αντιμετωπίζεται με αξιοπρέπεια, λαμβάνοντας υπόψη ότι όλα τα κράτη μέλη αντιμετωπίζονται ισότιμα· υπογραμμίζει τον σημαντικό ρόλο του ως παράγοντα διευκόλυνσης καθώς στηρίζει την Ένωση και τα κράτη μέλη της όταν λαμβάνουν μέτρα ή χαράσσουν δράσεις σχετικά με τα θεμελιώδη δικαιώματα· υπογραμμίζει ότι αυτές οι υποστηρικτικές δράσεις μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές, συμπεριλαμβανομένης της δημοσίευσης εκθέσεων που είναι τεκμηριωμένες, ισορροπημένες και λαμβάνουν υπόψη διάφορες πηγές· ενθαρρύνει την Επιτροπή και το Συμβούλιο να ενσωματώνουν συστηματικά τα δεδομένα από τον FRA στη χάραξη πολιτικών τους και δεσμεύεται για την επίτευξη του ίδιου στόχου·

2. τονίζει ότι τα εγκλήματα μίσους και η ρητορική μίσους αποτελούν διαδεδομένο και πιεστικό πρόβλημα, καθώς και οι διακρίσεις για οποιονδήποτε λόγο, όπως λόγω φύλου, φυλής, χρώματος, εθνοτικής καταγωγής ή κοινωνικής προέλευσης, γενετικών χαρακτηριστικών, γλώσσας, θρησκείας ή πεποιθήσεων, πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης, ιδιότητας μέλους εθνικής μειονότητας, περιουσίας, γέννησης, αναπηρίας, ταυτότητας ή έκφρασης φύλου, ηλικίας ή σεξουαλικού προσανατολισμού· υπενθυμίζει ότι μια οριζόντια και διατομεακή προοπτική έχει ουσιαστική σημασία για την προστασία των θεμελιωδών δικαιωμάτων για όλους· προειδοποιεί όσον αφορά την αύξηση και την κανονικοποίηση της ρητορικής μίσους και των διαφόρων μορφών ρατσισμού, ξενοφοβίας και συναφών μορφών μισαλλοδοξίας, ιδίως του αντιαθιγγανισμού, του αντισημιτισμού, της ισλαμοφοβίας και του ρατσισμού κατά των μαύρων και των έγχρωμων ατόμων σε πολλά κράτη μέλη, που έχει επιδεινωθεί από την άνοδο εξτρεμιστικών κινημάτων και έχει αυξηθεί στο διαδικτυακό περιβάλλον, ιδίως κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19· τονίζει τη δέσμευση του FRA να καταπολεμά κάθε είδους διακρίσεις και καλεί τον Οργανισμό να συνεχίσει τις εργασίες του σχετικά με τις εξελίξεις όσον αφορά τη ρητορική μίσους και τα εγκλήματα μίσους και να υποβάλλει τακτικά εκθέσεις σχετικά με τις υποθέσεις και τις τελευταίες τάσεις·

3. επιβεβαιώνει τη βούλησή του να επιτρέψει στον FRA να λειτουργεί πλήρως σε όλους τους τομείς αρμοδιότητας της Ένωσης και να εκπληρώνει τον ρόλο του, όπως καθορίστηκε από τους νομοθέτες της ΕΕ, και, ως εκ τούτου, να προσδιορίσει τις αρχές και τις προϋποθέσεις υπό τις οποίες θα μπορούσε να δώσει τη συναίνεσή του· εκφράζει, στο πλαίσιο αυτό, τη λύπη του για την περιορισμένη συμμετοχή του Κοινοβουλίου στη μεταρρύθμιση του FRA και υπογραμμίζει την προτίμησή του για τη συνήθη νομοθετική διαδικασία· καλεί την Επιτροπή, όπως και στην περίπτωση άλλων οργανισμών ΔΕΥ, να διαθέσει στον FRA επαρκώς αυξημένο προϋπολογισμό, προκειμένου να εκπληρώσει πλήρως τον ρόλο του· αναγνωρίζει την ανάγκη να παρασχεθεί στον FRA κατάλληλα ειδικευμένο προσωπικό·

4. καλεί το Συμβούλιο να λάβει υπόψη τα ακόλουθα στοιχεία κατά την τροποποίηση του κανονισμού του FRA:

i) *Πεδίο εφαρμογής του κανονισμού*

Σύμφωνα με τις αλλαγές που προκύπτουν από την έναρξη ισχύος της Συνθήκης της Λισαβόνας, η λέξη «κοινότητα» θα πρέπει να αντικατασταθεί με τη λέξη «Ένωση» σε όλο τον κανονισμό –αυτό συνεπάγεται ότι οι πράξεις ή οι δραστηριότητες της Ένωσης ή των κρατών μελών που σχετίζονται με το πλαίσιο της κοινής εξωτερικής πολιτικής και πολιτικής ασφαλείας ή εντάσσονται σε αυτό, καθώς και στον χώρο ελευθερίας, ασφάλειας και δικαιοσύνης, θα πρέπει να καλύπτονται από τον FRA· στο πλαίσιο αυτό, θα πρέπει να καταστεί σαφές ότι η εντολή του FRA περιλαμβάνει τον τομέα της αστυνομικής και δικαστικής συνεργασίας σε ποινικές υποθέσεις και ζητήματα που σχετίζονται με τον σεβασμό των θεμελιωδών δικαιωμάτων στα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης (σύμφωνα με το άρθρο 77 ΣΛΕΕ), και επικεντρώνεται επίσης σε ζητήματα που σχετίζονται με την αμοιβαία αναγνώριση των δικαστικών αποφάσεων και διαταγών μεταξύ των κρατών μελών· επισημαίνει τον σημαντικό ρόλο του FRA όσον αφορά την παροχή πολύτιμων στοιχείων και εισηγήσεων στο πλαίσιο των διαδικασιών δυνάμει του άρθρου 7 ΣΕΕ και της ετήσιας έκθεσης για το κράτος δικαίου· πιστεύει ότι ο FRA θα πρέπει επίσης να συμβάλει στο μέλλον στο πλαίσιο του κανονισμού (ΕΕ, Ευρατόμ) 2020/2092 περί γενικού καθεστώτος αιρεσιμότητος για την προστασία του προϋπολογισμού της Ένωσης [2]· υπογραμμίζει, στο πλαίσιο αυτό, τον ρόλο του FRA ως μέσου προάσπισης των αρχών της δημοκρατίας, του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων, ιδίως σε καιρούς που χαρακτηρίζονται από ανησυχητικές αυταρχικές τάσεις·

ii) *Συνεργασία με τρίτες χώρες*

Η συμμετοχή με ιδιότητα παρατηρητή δεν θα πρέπει να περιορίζεται στις υποψήφιες χώρες ή στις χώρες με τις οποίες έχει συναφθεί συμφωνία σταθεροποίησης και σύνδεσης, αλλά θα πρέπει να είναι ανοικτή και σε άλλες τρίτες χώρες, όπως τις χώρες του Ευρωπαϊκού Οικονομικού Χώρου/της Ευρωπαϊκής Ζώνης Ελεύθερων Συναλλαγών, το Ηνωμένο Βασίλειο, ή –εφόσον κρίνεται σκόπιμο από το Διοικητικό Συμβούλιο του FRA– τις χώρες που καλύπτονται από την Ευρωπαϊκή Πολιτική Γειτονίας·

[2] ΕΕ L 433 I της 22.12.2020, σ. 1.

Πέμπτη 20 Μαΐου 2021

iii) *Τομείς δραστηριότητας*

Πέρα από την καταπολέμηση του ρατσισμού, της ξενοφοβίας και συναφών μορφών μισαλλοδοξίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 5 παράγραφος 2 στοιχείο β) του κανονισμού του FRA, και τη γενικότερη δέσμευση για την καταπολέμηση κάθε μορφής διακρίσεων και εγκλημάτων μίσους, στο επιχειρησιακό μέρος του νέου κανονισμού θα πρέπει να αναφέρονται συγκεκριμένα οι ακόλουθοι τομείς δραστηριότητας:

η καταπολέμηση του αντιαθιγγανισμού, του αντισημιτισμού, της ισλαμοφοβίας, του ρατσισμού κατά των μαύρων και των έγχρωμων ατόμων, η προστασία των δικαιωμάτων των ατόμων που ανήκουν σε μειονότητες και ο σεβασμός των πολιτικών φρονημάτων ή κάθε άλλης γνώμης·

iv) *Ετήσιος και πολυετής προγραμματισμός*

Η πρόταση της Επιτροπής για τη διακοπή του τρέχοντος πενταετούς πολυετούς πλαισίου θα πρέπει να ληφθεί υπόψη με στόχο να εγκαταλειφθεί η θέσπιση θεματικών περιορισμών για κάθε πενταετή περίοδο, ώστε να επιτρέπεται στον FRA να προσαρμόζει το έργο του και τη θεματική εστίασή του στις αναδυόμενες προτεραιότητες· ο FRA θα πρέπει να καταρτίζει τον προγραμματισμό του σε στενή διαβούλευση με τους εθνικούς αξιωματικούς συνδέσμους του FRA, προκειμένου να συντονίζει τους κύριους θεματικούς τομείς δραστηριότητας με τις εθνικές αρχές των κρατών μελών όσο το δυνατόν καλύτερα και αποδοτικότερα· το σχέδιο εγγράφου προγραμματισμού θα πρέπει να αποστέλλεται στο αρμόδιο προπαρασκευαστικό όργανο του Συμβουλίου και στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο προς συζήτηση, και με βάση τα αποτελέσματα των συζητήσεων αυτών, ο διευθυντής του FRA πρέπει να υποβάλλει το σχέδιο εγγράφου προγραμματισμού στο Διοικητικό Συμβούλιο του FRA προς έγκριση·

5. καλεί την Επιτροπή να εξετάσει το ενδεχόμενο μιας πιο ολοκληρωμένης και φιλόδοξης αναθεώρησης του κανονισμού του FRA κατόπιν ενδελεχούς εκτίμησης επιπτώσεων και διαβουλεύσεων με τα σχετικά ενδιαφερόμενα μέρη, ώστε να ενισχυθεί η ανεξαρτησία, η αποδοτικότητα και η αποτελεσματικότητα του FRA· καλεί το Συμβούλιο να εξετάσει τις εν λόγω προτάσεις· καλεί την Επιτροπή, για τους σκοπούς της εν λόγω μελλοντικής αναθεώρησης, να λάβει υπόψη ειδικότερα τα εξής:

i) *Διοικητικό Συμβούλιο*

Όπως συμβαίνει στην περίπτωση πολλών άλλων οργανισμών της ΕΕ, η Επιτροπή Πολιτικών Ελευθεριών, Δικαιοσύνης και Εσωτερικών Υποθέσεων θα πρέπει να έχει το δικαίωμα να διορίζει ένα επιπλέον μέλος του Διοικητικού Συμβουλίου του FRA· τα μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα εκ νέου διορισμού άπαξ· θα πρέπει να συμπεριληφθεί απαίτηση για την ισόρροπη εκπροσώπηση των φύλων στα όργανα που θεσπίζονται με τον κανονισμό του FRA· ενθαρρύνει τον FRA να συνεχίσει την πρακτική που ακολουθεί, βάσει της οποίας τουλάχιστον ένα μέλος της Επιστημονικής Επιτροπής διαθέτει σχετική πραγματογνωσία στον τομέα της ισότητας των φύλων·

ii) *Ανεξάρτητη αξιολόγηση και επανεξέταση των δραστηριοτήτων του FRA*

Ανά πενταετία, οι πράξεις και οι δραστηριότητες του FRA θα πρέπει να υποβάλλονται σε ανεξάρτητη εξωτερική αξιολόγηση που δεν έχει ανατεθεί από την Επιτροπή· στόχος της ανεξάρτητης εξωτερικής αξιολόγησης θα πρέπει να είναι η εκτίμηση, ιδίως, του αντικτύπου, της αποτελεσματικότητας και της αποδοτικότητας των δραστηριοτήτων και των επιτευγμάτων του FRA, καθώς και των εργασιακών πρακτικών του· το Διοικητικό Συμβούλιο πρέπει να εξετάζει τα συμπεράσματα των αξιολογήσεων που αναφέρονται στο άρθρο 30 παράγραφος 3 του κανονισμού του FRA και να υποβάλλει στην Επιτροπή τις συστάσεις που κρίνει απαραίτητες για τις μεταβολές στον FRA, τις εργασιακές πρακτικές του και στο πεδίο της εντολής του· η Επιτροπή πρέπει να διαβιβάζει τις εκθέσεις αξιολόγησης και τις συστάσεις στο Κοινοβούλιο, το Συμβούλιο, την Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και την Επιτροπή των Περιφερειών, και να τις δημοσιεύει· μετά την εξέταση της έκθεσης αξιολόγησης και των συστάσεων, η Επιτροπή μπορεί να υποβάλλει τυχόν προτάσεις για τροποποιήσεις του κανονισμού που κρίνει αναγκαίες·

iii) *Καθήκοντα*

Κατόπιν αιτήματος του Συμβουλίου, της Επιτροπής ή του Κοινοβουλίου, ο FRA θα πρέπει να είναι σε θέση να πραγματοποιεί, ειδικότερα, ανεξάρτητες επιστημονικές έρευνες και μελέτες, καθώς και να εκπονεί προπαρασκευαστικές μελέτες και μελέτες σκοπιμότητας, και να διατυπώνει και να δημοσιεύει συμπεράσματα και γνώμες για συγκεκριμένους θεματικούς τομείς, συμπεριλαμβανομένων αξιολογήσεων ανά χώρα και γνωμών σχετικά με νομοθετικές προτάσεις σε διάφορα στάδια της νομοθετικής διαδικασίας και σχετικά με διαδικασίες δυνάμει του άρθρου 7 ΣΕΕ· οι ανωτέρω ενέργειες θα πρέπει επίσης να είναι

δυνατές με πρωτοβουλία του FRA, και όχι μόνο κατόπιν αιτήματος θεσμικού οργάνου της ΕΕ· επιπλέον, μεμονωμένα κράτη μέλη ή ομάδα κρατών μελών θα πρέπει να έχουν το δικαίωμα πρωτοβουλίας· ο ενεργός ρόλος του FRA στον μελλοντικό μηχανισμό της ΕΕ για τη δημοκρατία, το κράτος δικαίου και τα θεμελιώδη δικαιώματα θα πρέπει να συμπεριληφθεί στον κανονισμό καθώς αποτελεί φορέα ο οποίος, σε συνεργασία με μια ομάδα ανεξάρτητων εμπειρογνωμόνων, προσδιορίζει τις κύριες θετικές και αρνητικές εξελίξεις σε κάθε κράτος μέλος με αμερόληπτο τρόπο και συμβάλλει, μεταξύ άλλων, στην εκπόνηση της ετήσιας έκθεσης της Επιτροπής·

6. αναθέτει στον Πρόεδρό του να διαβιβάσει το παρόν ψήφισμα στο Συμβούλιο και στην Επιτροπή.